

Sygn. akt: II AKz 538/19

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Pośpiech

Protokolant: Anna Moczek

przy udziale **Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Katowicach Zbigniewa Woźniaka**

po rozpoznaniu w sprawie **J. S.**

w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 stycznia 1947 r. w sprawie o sygn. akt R. 21/47 oraz wyroku Najwyższego Sądu Wojskowego w W. z dnia 14 marca 1947 r., sygn. akt L. Odw. S. 669/47 w części dotyczącej J. S.

zażalenia wniesionego przez Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 10 czerwca 2019 r., sygn. akt XVI Ko 18/19

w przedmiocie nieuwzględnienia wniosku o unieważnienie orzeczenia

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. oraz art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2099 t.j.)

postanawia

1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;
2. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 czerwca 2019 r., sygn. akt XVI Ko 18/19, Sąd Okręgowy w Katowicach nie uwzględnił wniosku prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach w sprawie J. S. w przedmiocie stwierdzenia nieważności wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego

w Katowicach z dnia 16 stycznia 1947 r., sygn. akt R 21/47 skazującego J. S. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz wyroku Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 14 marca 1947 r., sygn. akt L. Odw. S. 669/47 umarzającego postępowanie przeciwko J. S. na podstawie ustawy amnestyjnej.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach, zarzucając w oparciu o art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych.

Wskazując na powołany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i stwierdzenie nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 16 stycznia 1947 r., sygn. akt R 21/47 i postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie z dnia 14 marca 1947 r., sygn. akt L. Odw. S 669/47.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione, a zaskarżone postanowienie wydane zostało w oparciu o prawidłowo ustalony stan faktyczny. W ocenie Sądu Apelacyjnego sąd I instancji prawidłowo przyjął, że brak jest jednej z podstawowych przesłanek niezbędnych dla przyjęcia, że J. S. prowadził działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz by w związku z tą działalnością wydano wobec niego wyrok skazujący – co stanowi warunek zastosowania art. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Nie wykazano też, aby orzeczenie Wojskowego Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 16 stycznia 1947 r., sygn. akt R 21/47 wydano z powodu takiej działalności nawet przy zastrzeżeniu, że pod pojęciem zwrotu "z powodu takiej działalności" chodzi również o skazania za czyny niepopelnione, stanowiące de facto represję za działalność niepodległościową (zob. postanowienie SN z 13 lipca 2005 r., IV KK 90/05, OSNKW 2005, poz. 1356)

Sąd odwoławczy podziela w tej sprawie stanowisko Sądu Apelacyjnego zawarte w postanowieniu z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt II AKa 466/11 (Biul. SAKa 2012/1/6) zgodnie z którym celem cytowanej ustawy jest oddanie sprawiedliwości rzeczywistym działaniom na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Czynnikiem istotnym w tej mierze jest natomiast konkretna działalność zmierzająca świadomie do odzyskania przez Państwo Polskie niezawisłości i suwerenności terytorialnej oraz ustrojowej, ustawa bowiem nie przewiduje możliwości odszkodowania, czy też zadośćuczynienia z powodu każdej represji, często będącej zwykłym nadużyciem władzy, ale należy się tylko tym osobom, które prowadziły działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i za to wprost, lub z tego powodu były represjonowane, przy czym nie można rozszerzająco interpretować zachowania mogącego być uznanym za działalność niepodległościową, gdyż musi odnosić się ono wprost do walki o niepodległy byt (świadomie i w sposób celowy) i nie może być domniemane. W każdym przypadku represji stosowanych czy to „w związku”, czy też „z powodu” działalności niepodległościowej musi nastąpić precyzyjne ustalenie, że represjonowany faktycznie i świadomie podejmował działania zmierzające do odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności. Natomiast związek zachodzący pomiędzy represjonowaniem osoby objętej wnioskiem a działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego musi być ustalony choćby w stopniu dostatecznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., sygn. akt WZ 5/15, LEX nr 1712838)

W realiach niniejszej sprawy nie sposób przyjąć, że zgromadzony materiał dowodowy, na co słusznie wskazał Sąd Okręgowy, pozwala na ustalenie, że działalność J. S. miała charakter niepodległościowy. Samo złożenie deklaracji członkowskiej w (...), jednorazowy udział w spotkaniu partyjnym oraz uiszczenie opłaty za wpis nie może jeszcze stanowić dostatecznej przesłanki wskazującej, że J. S. celowo i w sposób świadomy działał na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Słusznie też Sąd I instancji zauważył, że „posiadanie broni było wynikiem niefortunnego zbiegu okoliczności, a nie faktu, że miała ona posłużyć jako narzędzie w walce z ówczesnym ustrojem totalitarnym”. Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż sąd odwoławczy miał na względzie czas, miejsce oraz warunki jakie towarzyszyły składaniu wyjaśnień przez J. S. oraz zeznań przez Z. S., w tym realia historyczne, jednakże okoliczności te nie mogą w sposób automatyczny przesądzać o przyjęciu, że ich treść była to tylko i wyłącznie efektem obranej przez skazanego linii obrony, a zarazem świadczyć o wystąpieniu podstaw do unieważnienia orzeczenia, jak chce tego skarżący. Brak jest bowiem jakichkolwiek dowodów na prowadzenie przez J. S. aktywnej działalności niepodległościowej, gdyż za taką nie można uznać bierną przynależność do opozycyjnego względem komunistycznych władz (...). Faktu tego nie zmienia fakt zatrzymania go przez funkcjonariuszy UB w wyniku akcji wymierzonej przeciwko osobom powiązanym w różnym stopniu z ruchem ludowym, gdyż nie wszyscy oni byli zaangażowani w rzeczywistą działalność niepodległościową.

W związku z tym, wbrew stanowisku skarżącego, nie można zgodzić się z tezą, że skierowanie przeciwko J. S., a nie przeciwko Z. S., aktu oskarżenia było spowodowane działalnością polityczną J. S.. Być może skazanie J. S. za czyn z art. 4 § 1 Dekretu o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa, było obiektywnie

niesłuszne, ale w żaden sposób nie wiązało się z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, której nie prowadził. Takie stwierdzenie nie pozwala z kolei na wydanie orzeczenia w trybie ustawy z dnia z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2099 t.j.)

Reasumując, nie ma w istocie żadnych podstaw dla uznania za błędne ustaleń dokonanych w sprawie przez Sąd Okręgowy, a w konsekwencji unieważnienia orzeczenia w trybie powołanej wyżej ustawy, stąd zaskarżone postanowienie utrzymano w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1987), obciążając nimi Skarb Państwa.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie.

ZARZĄDZENIE

- zwrócić akta sprawy.

Katowice, dnia 2 lipca 2019 roku.